

توصیه‌های جالب و خواندنی رهبر معظم انقلاب درباره تحصیل بانوان

رهبر انقلاب در پیامی از خدمات علمی و قرآنی سرکار خانم همایونی تقدیر کردند و یکی از توصیه‌های همیشگی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای به بانوان، علم‌آموزی و تحصیل معارف اسلامی است.

رهبر انقلاب در پیامی از خدمات علمی و قرآنی سرکار خانم همایونی تقدیر کردند و یکی از توصیه‌های همیشگی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای به بانوان، علم‌آموزی و تحصیل معارف اسلامی است.

به گزارش خبرگزاری فارس به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری، به مناسبت صدور این پیام، با بانو مجتهد زهره صفاتی، استاد و مدرس حوزه درباره اهمیت این موضوع و نیز مقام علمی و معنوی حاجیه خانم همایونی گفت‌وگو کردیم. خانم صفاتی از صاحب‌نظران برجسته در حوزه فقه بانوان هستند.

* اخیراً همایشی تحت عنوان «#171؛ امینه امین» در شهر اصفهان برگزار شد و در آن همایش به‌طور خاص از شخصیت سرکار حاجیه خانم همایونی از شاگردان بانو مجتهد امین تقدیر شد. رهبر معظم انقلاب در پیام خود به این همایش، تأکید داشتند که وجود چنین شخصیت‌هایی نشان‌دهنده آمادگی و استعداد زنان ایرانی برای پیمودن مدارج عالی علم و معرفت دینی است. حضور بانوان در عرصه تحصیل معارف دینی چقدر ضروری است و ضرورتش را بر اساس چه مبنایی تعریف می‌فرمایید.

– ضرورت یادگیری معارف دینی و تحصیل بانوان در این عرصه که چندین بار از سوی رهبر انقلاب حفظ‌الله مورد تأکید قرار گرفته است، پایه‌های آن در آموزه‌های دینی نهفته است و ضرورت این یادگیری، ظاهراً از صدر اسلام وجود داشته است؛ یعنی وقتی پیامبر خدا (ص) به رسالت مبعوث شدند، مخاطب ایشان در بخش‌هایی از آموزه‌های دینی خانم‌ها بودند. بنابراین خانم‌ها هم باید در زمینه معارف دین و فهم قرآن کریم و دستورات دینی آشنا باشند.

پرسش و پاسخ‌های اسماء بنت عمیس با پیامبر (ص) که در تاریخ ثبت شده است بیانگر این است که پیامبر زمینه را برای خانم‌ها فراهم کرده بودند تا آن‌ها بتوانند به محضر ایشان بیایند و به شکل مستقیم سؤالات خود را مطرح کنند. همچنین برخی از احکام و دستورات دینی از طریق برخی همسران پیامبر (ص) به بانوان منتقل می‌شد که همه این‌ها بیانگر توجه پیامبر گرامی اسلام (ص) به موضوع یادگیری بانوان در زمینه علوم و معارف اسلامی است.

فارغ از این مسائل، بزرگ‌ترین شخصیتی که در دامان خاندان نبوت پرورش یافت، وجود صدیقه طاهره (س) بود که این وجود مقدس در حقیقت پیوند دهنده بین نبوت و امامت بودند و در حقیقت ظرف فهم معارف دین و قرآن کریم از طریق ایشان به همه جهان اسلام منتقل شد که البته ما کمتر به این مطلب پرداختیم. دخترانی هم که فاطمه زهرا (س) تربیت می‌کنند، یعنی حضرت زینب (س) و حضرت ام‌کلثوم (س)، به خصوص حضرت زینب (س) درخشش ویژه‌ای در همین زمینه داشتند.

* آیا این روند در مقاطع بعدی تاریخی نیز ادامه یافته است؟

– در طول تاریخ نیز بانوان برجسته و مهمی بودند که هر کدام از اینها در عصر خودشان درخشش ویژه داشتند؛ به عنوان مثال هر دو دختر شیخ طوسی محدث بودند و نسبت به قرآن و روایات فردی فهیم بودند و از طرف پدرشان اجازه روایت داشتند. در عصر مرحوم مجلسی، دختران این دو بزرگوار اجازه روایت داشتند و نیز صاحب‌نظر در فقه بودند که یکی از این‌ها همسر ملاحظه‌مآزندان است که برای استنباط برخی از احکام فقهی با ایشان مشورت می‌کردند. همه اینها حکایت از این دارد که بانوان از صدر اسلام تا عصر حاضر که باید بگویم عصر بیداری اسلامی است، در عرصه علم و معارف اسلامی نقش داشته‌اند.

* نقش انقلاب اسلامی ایران در بروز و شکوفایی استعداد بانوان در این عرصه چگونه بود؟

– با پیروزی انقلاب اسلامی، زمینه برای فراگیری بانوان در عرصه‌های مختلف از جمله علوم دینی ایجاد شد و انقلاب به معنای دقیق کلمه در این بخش‌ها صورت گرفت. امام راحل (ره) فرمودند که ما باید مدرسه‌ای را برای خانم‌ها تأسیس کنیم که در شأن خانم‌ها و در شأن این انقلاب باشد. بعد از ایشان نیز رهبر معظم انقلاب همان مسیر را ادامه دادند و فضا را به گونه‌ای فراهم کردند تا زنان خودشان را بشناسند و بتوانند ادای وظیفه کنند. ایشان حتی مطالباتی دارند که خانم‌ها باید در مسیر معارف دین، فهم کتاب و سنت، قدم‌های ارزنده‌ای بردارند.

* تحصیل بانوان در زمینه معارف دینی چه آثار و برکاتی خواهد داشت؟

– در مرحله اول برای خود این افراد و خانواده‌ها مفید است؛ زیرا خانواده‌های این افراد، سمت و سوی دینی و قرآنی و جهت‌گیری الهی پیدا می‌کنند. در وهله بعد، به جامعه نوپا و در حال رشد، بالندگی و پویایی ما کمک می‌کند. تدوین چشم‌انداز بیست ساله و دستور حضرت آقا به ترسیم نقشه جامع علمی کشور، بیانگر تأکید ایشان بر بالندگی و پویایی علمی در همه عرصه‌هاست و تحصیل بانوان در عرصه علوم اسلامی نیز در همین راستا تعریف می‌شود. من با جرأت اعلام می‌کنم که هرچه رونق تحصیل بانوان در زمینه علوم و معارف اسلامی بالاتر رود، مشکلات اخلاقی، رفتاری و خانوادگی ما در سطح جامعه کمتر خواهد شد.

* رهبر انقلاب در سفر سال گذشته به قم، در فرازی از سخنانشان در دیدار طلاب تأکید داشتند که حضور دانشمندان اسلامی زن در عرصه‌های مختلف دارای اثرات عظیم در دنیا و آبرو برای انقلاب خواهد بود. شما اثرات بین‌المللی تحصیلات معارف دینی بانوان را چگونه می‌بینید؟

– بعد بین‌المللی آن نیز بسیار مؤثر خواهد بود. البته مشروط به این‌که بتوانیم درست تبلیغ کنیم. معمولاً در سفرهایی که بانوان حوزوی برای شرکت در سمینارهای علمی به خارج کشور می‌روند، با استقبال مواجه می‌شوند و خانم‌های ایرانی در چنین جلساتی تحول آفرینی می‌کنند و به اصطلاح نبض جلسه را در دست می‌گیرند. اما هنوز بر روی این مسأله سرمایه‌گذاری نشده است و رسانه‌ها نیز فعالیت قابل توجهی در این زمینه نداشته‌اند. در حالی که وقتی بانوان حوزوی در نشست‌های بین‌المللی شرکت می‌کنند یا مردم و اندیشمندان کشورهای مختلف به نحوی از جریان تحصیل بانوان در حوزه‌های ایران مطلع می‌شوند، نگاه آنها به‌طور کامل تغییر می‌کند و واقعاً آبرویی برای اسلام و انقلاب به خصوص تشیع می‌شوند؛ چون در اهل سنت به این شکل به خانم‌ها اجازه نمی‌دهند که بتوانند در این عرصه‌ها صاحب‌نظر باشند.

* اگر امکان دارد، توضیحاتی درباره مقام علمی و معنوی بانو مجتهده امین بیان کنید.

– سرکار خانم بانو مجتهده امین اصفهانی در دوره‌ای زندگی می‌کردند که به تعبیر خانم همایونی، بسیاری از افراد اهل اطلاع نبودند، اما ایشان در آن مقطع با آن فراز و نشیب‌هایی که در طول زندگی ایشان وجود داشت، به تحصیل علوم و معارف اسلامی به خصوص فلسفه و عرفان همت می‌گمارند و این خیلی قابل اهمیت است. صفای باطن بانو مجتهده امین یک فصل مفصلی است که از نظر سیر و سلوک و معنویت در سطح بالایی قرار داشتند و خودشان می‌فرمودند که من انوار اهل بیت (ع) را در طفولیت مشاهده می‌کردم و می‌دیدم. به بقیه نیز توصیه می‌کردند که دیدن انوار اهل بیت (ع) آغاز راه است. خانم همایونی می‌گفتند که آن اواخر، یک‌بار خدمت ایشان رفتم و دیدم که گریه می‌کنند و خیلی اشک می‌ریزند. از علت گریه پرسیدم، گفتند: «#171؛ من به نفس مطمئنه رسیدم، ولی نمی‌دانم چرا نگهم داشته‌اند. من به آن چیزی که می‌خواستم در طول زندگی برسم، رسیدم. می‌ترسم این از دستم بازگرفته شود.» شما افق را نگاه کنید. این‌ها حرف‌های عادی نیست.

اولین کتابی که بانو امین نوشتند، «#171؛ اربعین هاشمیه» بود و به تعبیر خانم همایونی آوازه این کتاب به نجف می‌رسد که یک خانمی، چنین کتابی با آن استحکام و ابعاد نوشته است. خلاصه کتاب نیز در نجف منتشر می‌شود و به تدریج در محافل علمی و در محافل مردمی مطرح می‌گردد.

* با توجه به آشنایی شما با حاجیه خانم همایونی، شخصیت علمی و اخلاقی ایشان را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

– خانم همایونی از دوستان صمیمی بنده است. درواقع از بین شاگردان بانو امین، آن شاگردی که توانست هم از لحاظ معنوی و هم از لحاظ علمی، دیدگاه‌های خانم امین را منتقل کند، خانم همایونی هستند. واقعاً صفای باطن دارد. در همین سال‌های اخیر به اتفاق چند نفر خدمتشان رسیدیم. ایشان می‌گفت: «#171؛ من هرچه وسیله در خانه داشتم، به بیرون دادم. چون دیگر معلوم نیست چقدر عمر می‌کنم و نمی‌خواهم وابسته باشم. حتی اثاث منزل را هم دادم.» می‌گفت: «#171؛ منتظر از نظر نفسانی اون رشد کافی را پیدا کنم و برم»؛ دیدم که همان خواسته استادش را دنبال می‌کند.

همچنین ایشان درصدد این است که یک خدمتی برای خانم‌ها در جهان اسلام اتفاق بیفتد و حقوق زن‌ها و محرومیت‌هایی که بانوان در عرصه‌های مختلف با آن مواجهند، برداشته شود. یکی دیگر از دغدغه‌های ایشان، حضور بی‌حد و حصر خانم‌ها در بیرون است که به شدت با این موضوع مخالفند و می‌گویند ساختار وجودی خانم‌ها برای کار دیگری ساخته شده و علی‌رغم این‌که در حوزه‌های دینی ورود پیدا کنند و صاحب‌نظر باشند، لکن این نکته اساسی را نباید فراموش کنند که بحث خانه و خانواده و خانواده‌محوری از اساسی‌ترین اموری است که خداوند برعهده زن گذاشته است و معتقدند که حضور بی‌حد و حصر خانم‌ها در بیرون، به این موضوع ضربه می‌زند.

در مجموع ایشان شخصیت مخلصانه است که صداقت در چهره، در زبان و در قلب ایشان احساس می‌شود. در پیام تجلیل رهبر انقلاب نیز به جایگاه ایشان اشاره شد.

* مطالبات رهبر انقلاب از حوزه‌های بانوان طلبه چیست؟

– با مرور دیدگاه‌های ایشان و نیز با توجه به ملاقات‌هایی که بنده با ایشان داشتم، ایشان تمایل دارند که خانم‌ها در عرصه‌های مختلف علوم دینی با جدیت وارد شده و صاحب‌نظر شوند. به‌طور خاص در حوزه مباحث زنان معتقدند که خانم‌ها خودشان در این عرصه وارد شوند و مسائل را حل کنند.

من براساس توصیه‌های ایشان، برخی تحقیقات را در بحث طهارت انجام دادم و در ملاقات‌های بعدی گزارش دادم که ایشان خیلی استقبال کردند. حتی توصیه کردند که این تحقیقات به زبان عربی نوشته شود و به دست مراجع معظم تقلید هم داده شود که حسب فرمایش ایشان این اقدامات را نیز انجام دادم. همچنین در جای دیگری به بنده فرمودند که سعی کنید که مباحث از استدلال کافی بهره‌مند باشد. ایشان دید باز و بسیار روشنی در حوزه مسایل زنان دارند. إن شاء الله انتظارات ایشان با همت مسئولان و همین‌طور نگاه مثبت بدنه حوزه نسبت به رشد بانوان طلبه در عرصه‌های مختلف علوم دینی محقق خواهد شد.